

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Krauss Ágnes Orsolya ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Daróczy István ügyvéd által képviselt alperes ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Somogy Megyei Bíróság előtt 23.P.21.677/2009. számon megindult és a Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.201/2010/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperes által 17. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését részben - a másodfokú perköltség és illeték viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegére vonatkozó rendelkezését helybenhagyja, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felperes és az alperes a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A le nem rótt másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetékből az alperes és a felperes személyenként 60.000 (hatvanezer) forintot kötelesek az államnak külön felhívásra megfizetni.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a perbeli időszakban a felperes a ..-i önkormányzat képviselő-testületének tagja és a képviselő-testület városfejlesztési bizottságának elnöke volt. Az alperes a 2008. július 23-án létrejött szerződéssel ..-on

társasházi lakásingatlant vásárolt, az adásvétel során az eladók képviselőjeként a felperes járt el. Az alperes 2008. július 25-én a ..-tól, melynek képviselője ugyancsak a felperes volt, telekingatlant vásárolt az azon található garázs és nyári konyha melléképületekkel együtt. Az alperes a szerződések megkötését követően hibás teljesítésre hivatkozva a Siófoki Városi Bírósághoz keresetet nyújtott be. Ezt megelőzően 2009. január 13-án az alperes a ..-i önkormányzat képviselő-testületének valamennyi tagja részére levelet juttatott el, amelyben részletesen kifejtette álláspontját az adásvételi szerződésekkel kapcsolatban keletkezett jogvitáról. A levélben többek között azt állította, hogy a felperes az ingatlannal kapcsolatban kialakult jogvitában „a zsarolás, fenyegetés eszközéhez nyúlt”, valamint elmondható a felperesről, hogy „emberek, családok magánéletében turkál, meggyaláz embereket, sértegető leveleket ír, tulajdonosok távollétében zárt udvarra bejár, elköveti a birtokháborítás, magánlaksértés jogsértő kategóriáit”. A www.sonline.hu internetes oldalon 2009. február 17-én „Botrány Földváron: Használt lakást adott el újként a képviselő?” címmel megjelent tudósításban az alperes szintén a felperessel fennálló jogvitájáról nyilatkozott, állítva, hogy a „képviselő asszony a zsarolás, fenyegetés eszközéhez nyúlt”. Az alperes levelének kézhezvételét követően három képviselő írásban indítványozta a polgármesternél, hogy a képviselő-testület a következő ülésen vonja le a megfelelő következtetéseket. A képviselői indítványt a 2009. február 19-én megtartott képviselő-testületi ülésen napirendre tűzték, majd a képviselő-testület - a bizottságban végzett munkája értékelésének eredményeként - határozatával a felperest a városfejlesztési bizottság elnöki tisztségéből felmentette.

A felperes keresetében kérte megállapítani: az alperes a www.sonline.hu internetes oldalon megjelent cikkben, valamint a képviselő-testület tagjai részére eljuttatott levélben tett valótlan állításokkal megsértette a jóhírnevét. Kérte az alperes elégtétel adására és 1.000.000 forint nem vagyoni kárának megfizetésére kötelezését.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A sérelmezett kijelentések megtételét nem vitatta, védekezése szerint azonban csupán a véleményét fejtette ki, amelyet a felperes, mint közszereplő egyébként is túrni köteles.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes a www.sonline.hu internetes oldalon 2009. február 17. napján megjelent „Botrány Földváron: Használt lakást adott el újként a képviselő?” című cikkben annak valótlan állításával, hogy a felperes egy ingatlan adásvételi szerződéssel kapcsolatos jogvitában a zsarolás, fenyegetés eszközeihez nyúlt, illetve a felperes a képviselői befolyásának köszönheti, hogy három nap alatt megszerezte a lakhatási engedélyt, továbbá a .. Város Képviselő-

testülete tagjai részére a 2009. január hónapban megküldött levélben annak valótlan állításával, hogy a felperes egy ingatlan adásvételi szerződéssel kapcsolatos jogvitában a zsarolás, fenyegetés eszközeihez nyúlt, valamint a felperes emberek, családok magánéletében turkál, meggyaláz embereket, sértegető leveleket ír, tulajdonosok távollétében zárt udvarra bejár, elköveti a birtokháborítás, magánlaksértés jogsértő kategóriáit, megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül a www.sonline.hu internetes oldalon saját költségén tegye közzé, valamint .. Város Képviselő-testületének tagjai részére ajánlott levél útján juttassa el az ítéletben meghatározott szövegű nyilatkozatot, és fizessen meg a felperesnek nem vagyoni kártérítés címén 500.000 forintot, valamint 30.000 forint elsőfokú perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezése szerint a felek személyenként 30.000 forint eljárási illetéket kötelesek az államnak felhívásra megfizetni.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a kifogásolt valótlan és sértő tartalmú közlések, amelyeket a közszereplő sem köteles eltűnni, a Ptk. 78. §-ába ütközően megvalósítják a jóhírnév sérelmét. Ezért az elsőfokú bíróság az alperes terhére a jogsértést a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pont szerint megállapította. A Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pont alapján kötelezte az alperest megfelelő elégtétel adására. A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont, a Ptk. 339. §, továbbá a Ptk. 355. § (4) bekezdés alapján kötelezte az alperest nem vagyoni kár megtérítésére, megállapítva, hogy az alperes cselekménye a köztudomás szerint és a perben bizonyítottan is nem vagyoni kárpótlást megalapozó hátrányt okozott. A nem vagyoni kár összegét mérlegeléssel állapította meg.

Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta. Mellőzte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnevéhez fűződő személyiségi jogát annak kijelentésével, hogy a felperes képviselői befolyásának köszönheti, hogy három nap alatt megszerezte a lakhatási engedélyt, ezért e kitételezt a sonline.hu internetes oldalon közzéteendő nyilatkozatból mellőzte. Az alperes által a felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 1.000.000 forintra, az elsőfokú perköltség összegét 50.000 forintra felemelte. Mellőzte a felperes elsőfokú eljárási illetékben való marasztalását és az alperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 60.000 forintra felemelte. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 forint másodfokú eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 30.000 forint fellebbezési eljárási illetéket.

A jogerős ítélet indokolása szerint az alperesnek az internetes cikkben megjelent közlése, mely szerint az ingatlan adásvételi szerződéssel kapcsolatos jogvitában a felperes a zsarolás, fenyegetés eszközeihez nyúlt, nem véleménynyilvánítás, hanem a jóhírnevet súlyosan sértő állítás. Kifejezetten gyalázkodó jellegűek a képviselő-testület tagjaihoz írt levélben használt kifejezések: a felperes „emberek, családok magánéletében turkál, meggyaláz embereket, sértegető leveleket ír, tulajdonosok távollétében zárt udvarba bejár, elköveti a birtokháborítás, magánlaksértés jogsértő kategóriáit”. Az általánosított, így a felperes rendszeres magatartásaként megfogalmazott állítások valótlannak tartalmúak, illetve az általánosítás következtében a valószínű hamis színben tüntetik fel, amely a Ptk. 78. § (2) bekezdése értelmében megvalósítja a jóhírnév sérelmét. A jogsértés jellegéből köztudomású tényként megállapítható a hátrány bekövetkezése. Ebben a körben értékelhető az alperes által használt kifejezések gyalázkodó, sértő jellege, valamint az, hogy az alperes - nyilatkozata szerint is - felháborodásában „minden létező fórumhoz” fordulva, széles körben követte el a jogsértést. A hosszú ideje önkormányzati képviselői tisztséget ellátó felperes lakóhelyén közbizalmat élvez, amelynek megrendítésére az alperes magatartása „alkalmas volt”. Az alperes téves álláspontjával szemben pedig az elsőfokú bíróság nem a felperes bizottsági elnöki tisztségéből való felmentését rótta a terhére, hanem a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az alperes magatartásának következményeként csupán a visszahívás napirendre tűzését állapította meg. Miután a nem vagyoni kártérítésnek a kompenzációs funkción felül elégtételadási funkciója is van, a kifejtett okok miatt a nem vagyoni kártérítés keresetben igényelt 1.000.000 forint összege alkalmas a felperest ért hátrány kiegyensúlyozására és a megfelelő elégtétel nyújtására.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és a kereset elutasítása érdekében. Felülvizsgálati álláspontja szerint a kifogásolt kijelentések közül csupán az minősül tényállításnak, hogy a felperes a zsarolás, fenyegetés eszközeihez nyúlt, amely nem valótlannak, mert a felperes két ízben is megfenyegette. Ezért a kifejezések jogi tartalmát nem ismerve joggal hihette, hogy őt a köznapi - és nem büntetőjogi - értelemben fenyegették vagy zsarolták. Tévesen minősítette ugyanakkor a jogerős ítélet a képviselő-testület tagjai részére írt levélben szereplő általánosított közléseket tényállításnak, amely a valószínűképpen alapuló véleménye volt, ezért a jogsértés megállapítására nem adhat alapot. A jogerős ítélet a védekezését alátámasztó tanúvallomások figyelmen kívül hagyásával, kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a bizonyítékokat és tévesen tekintette köztudomásúnak a bekövetkezett hátrányt. Nem vonta az értékelés körébe, hogy a felperes felmentésére nem a levél következményeként került sor,

valamint azt, hogy egy választott tisztségviselővel szemben magasabb erkölcsi követelményeket támaszt a közvélemény.

Az alperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta: az alperes által indítványozott tanúbizonyítás is alátámasztja, hogy az alperes jogsértő magatartásával összefüggésben került sor a bizottság elnöki tisztségből történő visszahívásának megtárgyalására és az alperes levele is hozzájárult ahhoz, hogy iránta a képviselő-testület tagjainak bizalma megrendült.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben alapos.

A Ptk. 75. § (1) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak.

A Ptk. 78. § (1) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés alapján a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

E rendelkezések alapján jogszabálysértés nélkül állapította meg a jogerős ítélet a jogsértést. Helytállóan állapította meg, hogy az alperes a kifogásolt kijelentéseivel nem véleményt nyilvánított, hanem a felperes tevőleges magatartására vonatkozó, a felperes személyét sértő, valótlan tényeket állított. A téves felülvizsgálati állásponttal szemben a jogsértés megítélése szempontjából ugyanakkor nincs jelentősége annak, hogy az alperest e valótlan és sértő kijelentések megtételére milyen okok késztették, illetve azoknak az alperes milyen tartalmi jelentést szánt.

A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés alapján követelhet kártérítést, ezen belül nem vagyoni kártérítést az, akit személyhez fűződő jogában megsértettek. A nem vagyoni kártérítés Ptk. rendszerében elfoglalt helyéből következik, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a károsultnak kell bizonyítani a jogellenes magatartással okozati összefüggésben felmerült, a nem vagyoni kárpótlást megalapozó, nem vagyoni hátrány bekövetkezését. A kár (nem vagyoni hátrány) bekövetkezését esetenként a Pp. 163. § (3) bekezdés alapján köztudomású tényként is meg lehet állapítani.

Az elsőfokú bíróság részint köztudomású tényként fogadta el bizonyítottanak, hogy a felperest érte a jogsértéssel összefüggésben nem vagyoni hátrány, illetve megállapította, hogy ezen felül a felperes kifejezetten bizonyította is hátrány bekövetkezését, azt, hogy a jogsértő fellépés miatt került sor a városfejlesztési

bizottság elnöki tisztségéből történő felmentésére. Ez utóbbi az alperes terhére róható hátrány megállapítása nyilvánvalóan téves, ugyanis a felperest nem az alperes levelében foglaltak miatt mentették fel a városfejlesztési bizottság elnöki tisztsége alól. A levél csak annyiban játszott szerepet a felperes felmentésében, hogy arra tekintettel kezdeményezték a felperes bizottságban végzett munkájának értékelését, illetve annak napirendre tűzését. Ettől függetlenül a perben bizonyítást nyert az, hogy a felperes lakókörnyezetében az alperes sértegetése szóbeszéd tárgyát képezte és voltak olyan személyek is (...), akik a felperes irányában a bizalom megingásáról számoltak be. Ezt meghaladó tényleges, konkrét, a felperes életét megnehezítő hátrányt azonban a felperes nem bizonyított. E körülmények mérlegelése eredményeként az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét.

A csatlakozó fellebbezés alapján a másodfokú bíróság azonban téves mérlegelés eredményeként emelte fel a nem vagyoni kártérítés mértékét. A jogsértés kétségtelenül súlyos, de azért kirívóan durva, gyalázkodó, az emberi méltóságot is sértő cselekménynek nem tekinthető. Az, hogy a másodfokú bíróság súlyosnak minősítette a jogsértést, önmagában nem ad alapot magasabb összegű nem vagyoni kárpótlás megállapítására. Egyetértett mindkét bíróság abban, hogy a kártérítésnek, ezen belül a nem vagyoni kártérítésnek a kompenzációs funkció mellett elégtételt nyújtó funkciója is van. A Legfelsőbb Bíróság a BH 2006/318. szám alatt közzétett határozatában már rámutatott arra, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pont szerinti elégtételadás a személyhez fűződő jog megsértése miatt érvényesíthető szankciók rendszeréből következően és jelentéstartalmánál fogva sem tartozik a kártérítési felelősség körébe, így nem szolgálhatja a kártérítés egyik funkcióját sem. Önmagában azért tehát, hogy az elégtétel adása teljesebb körű legyen, magasabb összegű kárpótlás megállapítása nem indokolt. A másodfokú bíróság a nem vagyoni kárpótlás felemelését a továbbiakban azzal is indokolta, felülmérlegelve az elsőfokú bíróság döntését, hogy a jogsértés alkalmas volt a felperes lakóhelyén a felperessel szemben a közbizalom megingatására. Önmagában az, hogy egy jogsértő cselekmény alkalmas hátrány okozására, nem vagyoni kárpótlás alapjául nem szolgálhat, csak a ténylegesen bekövetkezett, bizonyított hátrány. A bizalom részbeni megingása tényként megállapítható, ezért a marasztalási összeget felemelő, további mérlegelési szempontként nem értékelhető. Mindezekből megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelésével szemben, illetve a köztudomású tényeken túlmenően nem áll rendelkezésre olyan további bizonyíték vagy mérlegelhető hátrány, amely megalapozná a másodfokú bíróságnak a kártérítési kereset összegszerűségével kapcsolatos felülmérlegelését. Ezért ebben a tekintetben a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem megalapozottan támadta.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését részben - a másodfokú perköltség és illeték viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegére vonatkozó rendelkezését helybenhagyta, egyebekben a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felperes és az alperes közel azonos arányú pervesztességére és pernyertességére tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság akként, hogy a felek a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdés alapján köteles a felperes és az alperes az államnak megtéríteni.

Budapest, 2011. január 12.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

Vné

tisztviselő